

060214

Næste stop – småøerne

Next stop – the small islands

Baggrund for projektet

Der er en almen tendens til affolkning af de skandinaviske landområder. I denne proces bliver der ikke alene færre beboere på landet, men den tilbagevendende befolkning er også skævt sammensat med en overvægt af ældre borgere samt med en overrepræsentation af mænd. Denne demografiske udfordring er særlig udtalt i de små ø-samfund.

Mål med projektet

Dette projekt ønsker med udgangspunkt i en analyse af de faktiske demografiske forhold på danske, svenske og finske små øer at erfaringsudveksle om muligheder og udfordringer i forhold til at udvikle de små øer til stærkere lokalsamfund, hvor affolkningen stoppes og helst erstattes af tilflytning samt hvor befolkningssammensætningen på tilnærmetlig vis vil nærme sig de nationale gennemsnit. Vi tror på, at de tre partnere i projektet kan inspirere hinanden til at strategiudvikle, og at projektets analyse og konklusioner kan bruges, når relevante politikere og embedsmænd skal tænke nyt i udvikling af udkantsområder som de små ø-samfund.

Projektets ambition er at skabe et nyt tankesæt for og en ny energi til de nordiske små øers bestræbelser på at tiltrække nye beboere.

Om de tre partnere i projektet

Vi er tre veletablerede og anerkendte interesseorganisationer, der overordnet arbejder for at bevare og udvikle de små ø-samfund som bæredygtige lokalsamfund. Vi kender hinanden godt, da vi allerede arbejder sammen i *European Small Islands Federation* (www.europeansmallislands.com).

Vi er:

- Sammenslutningen af Danske Småøer (SaDS), Danmark (ejer og administrator af projektet). Er grundlagt i 1974 og organiserer 27 små ikke-brofaste øer med befolkninger på under 1.000 beboere. De 27 øer har tilsammen godt 5.000 beboere.
Web: www.danske-smaaoer.dk
- Skärgårdarnas Riksforbund (SRF), Sverige. Er grundlagt i 1982 og organiserer mere end 500 ikke-brofaste øer med godt 32.000 beboere tilsammen.
Web: www.skargardarnasriksforbund.se

- Finlands öer RF – Suomen Saaret RY (FÖSS), Finland
Er grundlagt i 2007 og indtil videre bygger den på 150 medlemskaber fra enkeltpersoner på de finske øer.
Web: www.foss.fi

Alle tre partnere er i de respektive lande anerkendte interesseorganisationer, der samarbejder med myndigheder på alle niveauer.

Projektets tre hovedtemaer

Det er en kunst at begrænse sig. Vi har indsnævret projektet til tre hovedtemaer, som vi ønsker at fordybe os i:

- Bosætningsarbejde og branding af ø-livet

Erfaringer med kampagnearbejde – markedsføring af ø-liv på græsrodsniveau – konkrete bosætningsprojekter – brug af medier – definere muligheder og ulemper ved ø-liv.

Partnerne har hver især erfaringer med markedsføring af ø-livet, på kampagneniveau såvel som daglige "ambassadører" for de små øer. Enkelte øer har også på græsrodsniveau taget egne initiativer for at tiltrække nye beboere (og fastholde de nuværende), både i forhold til markedsføring af mulighederne for et godt liv på en ø, men også konkrete murstensprojekter. Disse erfaringer vil vi dele med hinanden. Tiltag der kan skabe en ligevægt kønnene i mellem på de små øer, skal have særlig opmærksomhed under dette tema.

- Jobskabelse

Kortlægge gode eksempler på jobskabelse i små ø-samfund, eks. indenfor turisme og andre oplevelseserhverv, IT, hjemmearbejdspladser, kreative fag.

De traditionelle erhverv på øerne skal der værnes om, men under dette tema vil projektet især fokusere på "nye" erhverv og jobtyper. Både de jobs der hviler på særlige ø-værdier, eks. indenfor oplevelsesturisme og special-fødevarer, men også jobs der skabes på basis af IT.

- Rammebetingelser for ø-liv

Adgang til skole – kollektiv trafik – ældrepleje – boligmarked – akutberedskab – internetadgang – adgang til dagligvarehandel – støtteordninger.

Dette tema skal især styres stramt, da det ellers kan blive meget bredt. Vi vil kortlægge, hvilke elementer i de basale rammebetingelser, der er afgørende for succesrig bosætning samt finde de eksempler, hvor man både på myndigheds- og græsrodsniveau har skabt løsninger, der forbedrer betingelserne for bosætning.

Projektets organisering

Sammenslutningen af Danske Småøer (SaDS) er projektejer og administrator af projektet med den svenske og finske organisation som partnere. SaDS har stor projekterfaring, både med nationalt og EU-finansierede projekter. SaDS har sekretariat på den sydfynske ø, Strynø.

Projektet monitoreres af en styregruppe bestående af en repræsentant fra hver organisation (ikke-lønnet). Styregruppe-møder vil, på nær enkelte fysiske møder, især foregå via Skype.

Til at lede projektet ansættes en projektleder på deltid. Projektlederens opgave er at indsamle data, forberede styregruppemøder, stå for kontakten med bevillingsmyndigheder, være tovholder på workshops i samarbejde med nationale kontaktpersoner, planlægge afsluttende konference, skrive og redigere afsluttende rapport, og endelig, evt. i samarbejde med eksterne konsulenter, stå for analyse af data.

Fra hvert land vælges en kontaktperson, der på honorar-basis har som den primære opgave at have ansvar for det enkelte lands workshop. Derudover skal kontaktpersonen bistå projektlederen i indsamling af data.

Sekretariatet i SaDS vil stå for praktiske opgaver som administration og bogholderi.

Indledende dataindsamling

Der vil i forhold til forarbejdet til især temaet "Rammebetingelser for ø-liv" være en opgave i at skabe overblik over de nationale forskelligheder i f.eks. offentlig service og adgang til boligmarked. Disse nationale forskelligheder skal dokumenteres, så rammerne for debat og analyse er så eksakte som muligt.

I starten af projektet vil vi kortlægge den faktiske demografiske status for ø-samfundene i de tre lande. Der vil være en udfordring i dette arbejde. Fra dansk side vil det være en overkommelig opgave, da data her er overskuelige og let tilgængelige, mens data fra Sverige og Finland, med så mange øer, kan være en større opgave.

Hensigten med dette arbejde er dels at dokumentere, hvad alle fornemmer, at borgerne i ø-samfundene bliver færre og er skævt sammensat i alders- og kønsmæssig henseende, men også med det håb, at vi kan finde eksempler på ø-samfund, der har formået at opretholde en stabil befolkning og lære af disse eksempler.

Workshops

Rammerne for erfaringsudveksling af de gode eksempler er tre workshops. Et for hvert tema. Der holdes en workshop i hvert land med deltagelse af øboere fra alle tre lande. Landene skal være vært for en workshop med det tema, hvor de mener at have mest at byde ind med. Indholdet skal dels bestå af erfaringsudveksling øboere og organisationer imellem, men kan også bestå af relevante eksterne oplægsholdere. Det tilstræbes, at disse møder afholdes på øer, hvor der også er gode projekter/erfaringer at fremvise og dele.

Konklusioner fra disse workshops formidles i en afsluttende rapport, ligesom de videreformidles ved en afsluttende konference.

Formidling

Konklusionerne fra analysearbejdet og erfaringsudvekslingen skal videreformidles i en afsluttende rapport, der skal udformes som et brugbart (og læsbart) værktøj for såvel aktive græsrodder i de små ø-samfund som relevante embedsmænd og politikere. Ambitionen er dog også, at den skal kunne inspirere andre aktører fra landdistrikter, der står med de samme demografiske udfordringer som ø-samfundene. Denne publikation skal udgives på engelsk med referater på hhv. svensk, finsk og dansk. Vi forpligter os til, at projektets resultater ligeledes videreformidles til ø- og bygdeorganisationer i de øvrige nordiske lande. Endelig er der et europæisk perspektiv i projektet, da de tre partnere er aktive i *European Small Islands Federation*. Det er oplagt at bringe erfaringerne fra projektet videre til dette forum.

Projektet skal afsluttes med en konference, hvor erfaringerne fra projektet skal præsenteres og debatteres. De primære deltagere til denne konference skal være de politikere og embedsmænd, der i de enkelte lande har landdistriktsudvikling som ansvars- og interesseområde, samt naturligvis Nordisk Ministerråd.

Formidlingen i det enkelte land står hver partner selv for. Det skal gøres via nyhedsbreve, web, pressemeddelelser og organisationernes magasiner (Sverige og Danmark). Det er også primært det enkelte lands opgave at have ansvar for, at de relevante nationale politikere og embedsmænd holdes orienteret.

Tidsplan

April 2014: Ansættelse af projektleder – første styregruppemøde – udpegning af kontaktpersoner fra de tre lande.

April – juli, 2014: Indsamling af data og behandling af disse – forberede workshops

August, 2014: Første workshop

September, 2014: Anden workshop

Oktober, 2014: Tredie workshop

November, 2014: Systematisere erfaringer fra workshops – analysearbejde

December, 2014 – februar, 2015: Analysearbejde (fortsat) – skriveproces – redigering – oversættelse – trykning af projektrapport – forberedelse af konference

Marts, 2015: Afsluttende konference